

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemanje pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insetate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 21. julija 1899.

Politiški oddelek.

Atentat na Milana.

Komaj se je zgodil atentat na generalisimusa srbske vojske, ekskralja Milana, čulo se je takoj mnenje da je ta atentat uprizorila srbska policija, da se tako omogoči Milanu, uničiti radikalno stranko.

To mnenje je sedaj popolnoma potrjeno in se da dokazati z neovrznimi dejstvi.

Štiri dni pred atentatom je vlada ukazala policiji, da ne smenobenega odličnejšega radikalca pustiti čez mejo in policija se je tega vestno držala in je res preprečila, da iz požarevaške ječe došli Nikola Pasič ni mogel odpotovati v Karlove vari, kakor je nameraval. To je dokaz, da je vlada proti radikalcem nekaj pripravljala.

Napadalec na razkralja Milana ni bil nikdar v službi Pasičevi, kakor so razglašali vladni žurnalisti in nobeden radikalni voditelj ga ne pozna. Pač pa ga poznata jako dobro razkralj Milan in kralj Aleksander. Knežević je bil namreč komandiran na službo v kraljevskem kopališču ob Savi, kamor se hodita kralj in razkralj vsak dan kopat. Tu je Knežević vsak dan razkralju stregel. Milan je bil torej ž njim osebno prav dobro znan, dočim ga noben radikalec ne pozna. Nekaj dni pred atentatom je Knežević izstopil iz armade in je bil vsled priporočila razkralja Milana sprejet kot gasilec v mestno službo.

Komandant kraljevskega kopališča je kapitan Mladen Jovanović. Na dan atentata se je žena tega kapitana, Andjelina Jovanović, ki je tudi Milanu jako dobro znana, od 4. do 6. ure popoldne mudila v zaprti sobi hotela „Makedonija“ s Kneževićem. Iz te

sobe, iz družbe Milanove prijateljice, je šel Knežević na cesto streljat na razkralja.

Razkralj Milan ima navado, da se gre ob 8. uri zjutraj iz dvora kopat in inspicirat vojaštvo, ter da se vrne opoldne v Konak. Še nikdar se ni popoldne mudil pri Savi, še nikdar se ni po 6. uri popoldne peljal iz trdnjave. Kako je mogel Knežević vedeti v naprej, da se pripelje razkralj ob času in po ulici, koder se nikdar ne vozi?

Knežević je vedel, kdaj in kot se pripelje razkralj. A kje je to izvedel? Pri Milanovi prijateljici Andjelini Jovanović v hotelu „Makedonija“. Knežević je šel iz naročaja Andjeline na cesto in pred prodajalno Joviča Barlovca čakal na svojo „žrtev“.

Milan je znan strahopetnik. Ko je l. 1882. Helena Markovičeva nanj vstrelila, ni dal dokazov posebnega junaštva. Ko se je takrat vrnil v Konak, je moral pred vsem — obleči drugo perilo! Pri Kneževićem atentatu pa se je pokazal junaka. Nič ni bi presenečen, ker je bilo vse pripravljeno. Njegovi pisarji so sicer razglasili, da je bil ranjen, in da je bil tudi major Lukič, njegov spremljevalec ranjen, toda to je popolnoma neresnično. Ranjen ni bil nihče in tudi kroglice so zaman iskali. Nikjer jih ni bilo najti. Kako tudi, ko je Knežević streljal s slepimi patronami!

Po uradnih razglasilih je Milan po atentatu vzkliknil: To sta mi naredila Pasič in njegova stranka. To je neresnično! Milan je rekel: To sta mi naredila Pasič in Rusija.

Ko bi bili radikanci hoteli Milana s pomočjo Kneževića odstraniti, bi se bilo to prav lahko zgodilo. Če bi bil Knežević najet od radikalcev, bi mu bili te vendar rekli, naj razkralja ubije v kopališču, kjerga je imel dan na dan v rokah

in kjer bi nihče ne bil razkralju mogel na pomoč priti.

Te okolnosti svedočijo, da je bil atentat naročen in uprizorjen, da služi za pretvezo preganjanju radikalne stranke. Radikalci nimajo z atentatom nobene zveze in zato jih je do skrajnosti razljutilo, da avstrijsko oficijozno časopisje se štiti in zagovarja Milanovo počenjanje. To je v Srbiji zadušilo vse simpatije za Avstrijo, zlasti ker je ruska vlada podala pri srbski vladi reklamacijo radi aretovanja dr. Smolenskega in preganjanja radikalcev, vsled česar se ni čuditi, da so zdaj simpatije srbskega naroda izključeno na strani Rusije.

Kmetijska družba kranjska.

Kranjska kmetijska družba, ki se je zlasti v zadnjih desetih letih jako lepo razvila, je za našo deželo pravi blagoslov. V politične boje se družba ni nikdar vtikala. Stala je vedno nad strankami in njena najpopolnejša politična nepristranost je prvi pogoj uspešnemu in plodnosnemu delovanju. Tega pogoja se mora tudi v prihodnje držati, družba mora tudi v prihodnje ostati nad strankami in zunaj vseh političnih bojev.

Ker smatramo to za neizogibno potrebo, zato izkreno obžalujemo, da se je pri zadnjem občnem zboru poskusilo, zanesti politiko v družbo in da je zaradi tega nastal sedaj ljut prepir. V ta prepir se ne bomo vtikali, ker prepir ne ljubimo. Tudi ne bomo zavračali osebnih zasramovanj na družbenega predsednika ces. svetnika Murnika in na druge gospode, apelujemo pa na vse rodoljubne može, naj pripadajo katoliško-narodni ali napredno-narodni stranki, naj na noben način ne dovolijo, da bi se v kmetijsko družbo zanesel razpor, in naj se zjedinijo na to, da ohranijo neodvisnost družbe od vseh političnih strank in političnih bojev, zakaj-le tako je mogoče, da bode družba s tistim uspehom, kakor doslej nadaljevala svoje delovanje na korist kranjskemu kmetijstvu. Hvala Bogu, da je ravno v kmetijski družbi zbranih toliko razumnih, samostojnih in rodoljubnih mož duhovskega in posvetnega stanu, da smemo upati, da sedanji boj družbi ne bo škodoval.

V naslednjih vrstah naj podamo kratko poročilo o občnem zboru, ki se je vršil v četrtek dne 13. julija v „Katoliškem domu“ in kateri je postal tako hrupen, da se volitev odbora ni mogla izvršiti ter je bil predsednik primoran ga prezgodnje zaključiti.

Ob devetih otvoril je društveni predsednik gospod cesarski svetnik Murnik zborovanje. Pozdravil je najprej vladnega zastopnika gospoda okrajnega glavarja dr. pl. Crona, deželnega glavarja pl. Detelo in ljubljanskega župana Hribarja, zahvaljujoč se zlasti c. kr. vladi in deželnemu zastopstvu za krepko in izdatno podporo, katero

sta tudi v pretečenem letu naklonila kmetijski družbi in posredno kranjskemu kmetijstvu sploh. Gospod predsednik spominjal se je nadalje cesarjevega petdesetletnega vladarskega jubileja in bridke izgube, ki je vsled tragične smrti preblage cesarice Elizabete zadela dinastiji verno vdane avstrijske narode; spominjal se je tudi naprav, katere je družba oživotvorila povodom cesarjevega jubileja: kmetijske gospodinjske šole, kmetijsko kemičnega preskuševališča in jubilejnega zaklada za obdaranje starih kmetijskih poslov. Končal je svoj ogovor s trikratnim klicem: Bog živi in ohrani cesarja Franca Jožefa I.! Vsi navzoči so se temu klicu navdušeno odzvali.

Ko so se vladni zastopnik, deželni glavar in župan ljubljanski zahvalili za prijazen pozdrav, poročal je društveni ravnatelj, gospod Gustav Pirc, o delovanju glavnega odbora v pretečenem letu. Žal, da nam prostor ne dopušča, da bi se obširneje bavili s tem zanimivim poročilom; le najvažnejše momente hočemo tukaj navesti. Družbi pristopilo je lansko leto 673 novih pravih členov, tako da ima sedaj čez 4500 členov. Vseh podružnic je sedaj ravno sto. Gospod ravnatelj naglašal je z zadovoljstvom, da so podružnice, ki se nahajajo po vsi deželi, družbi glavna moč. Ker so urejene tako, kakor zahtevajo razmere, lahko zelo pospešujejo družbine namene. Kranjska kmetijska družba je jedina v Avstriji, ki za svojo upravo ne porablja letnine členov, temveč jo večinoma prepusti podružnicam za njih potrebe. S temi prispevki potem z državnimi in deželnimi podporami lahko uspešno delujejo ter družabnikom v resnici koristijo. To dejstvo je zato posebno važno, ker mora družba računati do malega s samimi kmetijskimi posestniki.

Govornik je omenjal nadalje društvenih zavodov in podjetij. Podkovska šola imela je lani 12 učencov, ki so vsi zadostili zahtevam tar naredili tudi izpit iz ogledovanja mesa in živine. Iz družbene drevesnice oddalo se je členom lansko leto čez 15 000 visokodebelnik drevesec in 1000 pritlikavcev. Kmetovalci so se tako zavzeli za sadjarstvo, da se je komaj polovica naročil mogla izvršiti navzlic temu, da imajo podružnice svoje drevesnice. Vsled tega je glavni odbor vzel v zakup še šest oralov sveta na Kodelijevem. Družbena drevesnica je sedaj največja med vsemi drevesnicami v Avstriji, vzdržavnimi iz javnih sredstev in glavni odbor je lahko ponosen na svoje delo. Jako lep vspeh dosegel se je tudi v kmetijski gospodinski šoli, v kmetijskokemičnem preskuševališču in v vzornem dvorcu na Viču. Družbeno glasilo „Kmetovalec“ ima sedaj že čez 5000 naročnikov.

Izmed posameznih ukrepov glavnega odbora za pospeševanje našega kmetijstva o obče ter posameznih kulturnih vrst posebej, je omenjal poročevalec zlasti kmetijsko rastlinstvo, katero je odbor pospeševal s tem, da je udom naročal dobrega semena. Potem velik je bil vspeh pri uvažanju in porabi umetnih gnojil; leta 1898. se jih je porabilo 150 vagonov. Za vinščake naročala se je po nižani ceni modra galica in trtne škropilnice. Živinorejcem oddalo se je 28 čis'okrvnih bikov plemenjakov